

Motion till riksdagen 2010/11:N427

av Finn Bengtsson och Lars Hjalmered (M)

Försäljning av Svenska Spel

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en försäljning av AB Svenska Spel.

Motivering

AB Svenska Spel är ett av ca 50 företag med statligt ägande. Med ensamäggande i AB Svenska Spel har staten skapat ett monopol för spelverksamheten i landet.

Förvaltningen av de statligt ägda bolagen har sedan 1969 i princip varit samlad inom Regeringskansliet och då huvudsakligen inom Näringsdepartementet, tidigare Industridepartementet, även om det statliga ägandet över åren förändrats på olika sätt. Staten är alltså en betydande företagsägare i Sverige. Av det femtiotal hel- eller delägda företagen i den statliga bolagsportföljen är dessutom tre bolag börsnoterade. Riksdag och regering har påtalat att staten har ett stort ansvar för att vara en aktiv och professionell ägare samtidigt som det övergripande målet, vid sidan av att statliga företag ska skapa värden, är att företagen, i förekommande fall, ska se till att de uttryckta samhällsintressena tas till vara.

Enligt vår mening är det endast meningsfullt för staten att äga företag om just ett särskilt samhällsintresse motiverar detta. Alliansregeringen har ambitionen att avyttra och överlåta företagande till andra som är bättre lämpade än staten när en konkurrensutsatt marknad föreligger. Trots denna goda ambition att inte blanda ihop statens roll som övervakare och ägare på en konkurrensutsatt marknad mer än nödvändigt, så ökade faktiskt det statliga ägandet av företag vid årsskiftet 2008/2009 genom bildandet av två helt nya statliga företag, Vectura och Svevia, från konkurrensutsatta verksamheter som tidigare ingick i Vägverket och Banverket. Det finns därför all anledning att ständigt utvärdera om behovet av statligt ägande föreligger till gagn eller till

Fel! Okänt namn på

skada för samhället. Det absolut viktigaste för att främja ett sunt företagsklimat är att politiken inriktar sig på att värna att sund konkurrens ska råda i näringslivet. Problemen på detta område hopar sig därför när staten i oträngt mål samtidigt uppträder som både ägare och lagstiftare inom näringslivet. Konkurrensen snedvrids då lätt, och mindre goda investeringsbeslut kan följa i kölvattnet liksom en uppenbar risk för svårigheter att tillföra nödvändigt men också riskvilligt kapital till växande företag i statens regi.

Enligt vår mening måste i princip en uttalad och i varje situation invändningsfri motivation för samhällsnyttan föreligga för att staten ska ikläda sig rollen som ägare av företag. I alla andra fall bör staten överväga att avstå eller avyttra sådant ägande. Det är också viktigt att notera att det som vid en tidpunkt ansågs uppfylla kriteriet för specifik samhällsnytta med ett statligt ägande av företag i en annan tid kan visa sig inte längre existera, och därmed kan snarare en skada för ägandet på en konkurrensutsatt marknad föreligga om staten inte avyttrar sitt ägande. Med ägande i ett femtiotal företag är det rimligt att denna omvärdering av behovet för vart och ett av statligt ägande är en ständigt pågående process. Vi vill med denna motion fästa uppmärksamheten på ett sådant ägande som i dagens situation borde föranleda avveckling av statligt ägande, nämligen ägande av Svenska Spel, även om andra sådana företag där staten är ägare såsom Lernia, SAS, Statistiska centralbyrån (SCB) och Vattenfall borde kunna vara aktuella för en liknande omvärdering av behovet för att staten står som ägare. Dras slutsatsen att staten bör avträda som ägare av ett bolag är det naturligtvis viktigt att man tar hänsyn till rådande situation på marknaden som helhet. Att avyttra statliga bolag måste ske med bästa möjliga affärsmässiga utfall för skattebetalarna. Vid denna bedömning ska också betydelsen vägas in av att det realiserade kapitalet vid en försäljning av statliga bolag kan ge antingen en direkt förstärkning i kassan hos ägarna, dvs. de svenska medborgarna, eller användas för avbetalning på vår gemensamma skuldbörda, statskulden.

Tidigare har en del av vinsten från just statens monopol på spelverksamheten i Sverige överförs till Folkhälsoinstitutet för studier och forskning om spelberoendeproblematik. Detta förhållande har till nöds kunnat försvara en viss samhällsnytta med ett helägande av staten i AB Svenska Spel som ett motiv för en monopolsituation på denna marknad. Genom de projekt som Folkhälsoinstitutet genomfört, med hjälp av en liten del av vinsten från AB Svenska Spel, för att förebygga problem med spelberoende har människor som blivit beroende och utnyttjat AB Svenska Spels olika erbjudanden på ett farligt sätt ibland kunnat finna en ingång till behandling eller andra åtgärder. Men i och med årsskiftet är det slut med dessa projekt, och AB Svenska Spel står då utan detta erbjudande till Folkhälsoinstitutet. Därigenom upphör också enligt vår mening det sköra motiv som tidigare anförts för att staten som ägare till AB Svenska Spel ska behålla denna internationellt konkurrensutsatta marknad som ett monopol i vårt land. Till yttermera visso har de tekniska landvinningar som IT-utvecklingen inneburit i princip gjort spelande över landsgränserna omöjligt att hindra, med mindre än att man vill censurera och lägga förbud på de internationella kontaktmöjligheter som dagens IT medfört. Det är vår övertygelse att en sådan ordning varken är önskvärd eller

Fel! Okänt namn på

ens rimlig att åstadkomma, och därför finns det i praktiken ingen monopolsituation på den svenska spelmarknaden idag.

Det är därför i den rådande situationen närmast hyckleri att försöka att fortsätta motivera ett heläggande av staten av det enda tillåtna företag som i Sverige får bedriva spelverksamhet med att detta är till ovedersäglig samhällsnytta. Vi menar att det snarare är ett hinder för fri konkurrens bland de många seriösa aktörer som finns på denna marknad idag, och därmed kan ett fortsatt statligt ägande av AB Svenska Spel i nuvarande form troligen vara till mer skada än nytta för denna verksamhet. Det naturliga är att staten i ett första steg genomför en omreglering av spelmarknaden och därmed öppnar för andra aktörer som genom licenser uppfyller av staten uppställda kriterier. Därtill vill vi att möjligheterna för att avyttra statens ägande i AB Svenska Spel skyndsamt ses över, och vi vill genom att riksdagen bifaller denna motion ge regeringen det till känna.

Stockholm den 21 oktober 2010

Finn Bengtsson (M)

Lars Hjälmered (M)